

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-6-82-57>

УДК 021

Григораш С.М., Мацюк К.В.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ У КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ БІБЛІОТЕКИ І КОРИСТУВАЧА В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСНІЙ УНІВЕРСАЛЬНІЙ НАУКОВІЙ БІБЛІОТЕЦІ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Анотація. У дослідженні висвітлено теоретичні основи впровадження інноваційних проектів у бібліотечну діяльність, сформульовано визначення поняття інноваційного проекту, наведено особливості навчання дорослих і важливість впровадження інноваційних освітніх проектів для людей «третього віку». Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та розробити пропозиції для покращення реалізації інноваційного проекту «Англійська мова для людей віком 50+» інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку» Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Івана Франка. На основі сформульованих мети, об'єкта, предмета дослідження поставлено такі завдання як охарактеризувати поняттєво-термінологічний апарат інноваційної проектної діяльності; розглянути інформаційні потреби як основний компонент взаємодії бібліотеки і користувача; проаналізувати інноваційні послуги в бібліотеці для людей «третього віку». Розглянуто відділ літератури іноземними мовами та інформаційно-ресурсний центр «Вікно в Америку». Проведено детальний аналіз реалізації проекту «Англійська мова для людей віком 50+». Наведено рекомендації щодо вдосконалення організації курсів англійської мови для літніх людей. Розроблено інформаційну продукцію для поширення інформації про даний вид бібліотечної послуги. Матеріали статті можуть бути використані для вирішення ряду завдань з організації інноваційних проектів для людей «третього віку» на базі інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку» Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка.

Ключові слова: інноваційні проекти в бібліотечній діяльності, навчання людей «третього віку», освіта дорослих, бібліотечна діяльність, бібліотечні послуги, сучасна бібліотека.

Grygorash Switlana, Matsiuk Karolina

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

INNOVATIVE PROJECTS IN THE CONTEXT OF THE LIBRARY-USER INTERACTION (BASED ON THE EXAMPLE OF THE IVANO-FRANKIVSK REGIONAL UNIVERSAL SCIENTIFIC LIBRARY NAMED AFTER IVAN FRANKO

Summary. The study highlights the theoretical foundations of introduction of innovative projects into library activities. Different interpretations of the definitions of innovation and project as components of the concept of innovation project have been considered. The definition of innovative project has been formulated, features of adult studying and the importance of introducing innovative educational projects for people of «third age» have been produced. Specialties of introduction of innovations in library business have been characterized. The importance of taking into account the opinion of users in the provision of services has been noted, especially in the activities of the libraries, which need to adapt to the needs of society and change their traditional concept. The concept of a lifetime learning has been described. It turned out that today the library is no longer just a place to read a book. Nowadays, a library is a place for gaining new knowledge not only by reading books but in a lot of other ways as well. Various innovative projects that can be implemented in libraries have been considered. The organizational structure of the Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library named after Ivan Franko has been characterized, in particular, the foreign language literature department and the «Window on America» resource center were reviewed. The detailed analysis of implementation of the project «English for people aged 50+» has been made. The problems that arose during the implementation of this project have been listed, as well as options for their solution have been offered. The results of the project have been presented and the social effect of its implementation has been considered. The recommendations for improving the organization of English language courses for the elderly have been given. Information products to disseminate information about this type of library service have been developed. The research results may be used to solve a number of tasks for the organization of innovative projects for the people of the «third age» based on the information-resource center «Window to America» of Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library named after Ivan Franko.

Keywords: innovative projects in library activity, education of "third age" people, adult education, library activity, library services, modern library.

Постановка проблеми. З початку свого існування бібліотеки здійснювали інформаційне обслуговування суспільства. Форми цього обслуговування постійно змінювалися та еволюціонували разом з бібліотеками. Проте,

науково-технічний прогрес знову диктує нові правила, які потрібно враховувати для продовження функціонування й збереження позицій однієї з найважливіших культурно-просвітницьких інституцій.

В останні роки простежуються зміни в демографічних процесах, які науковці називають старінням населення. Прогнозують, що в найближчі 10 років частка населення пенсійного віку складатиме на 3% більше за теперішні показники. Потрібно подбати про те, щоб особи, які офіційно вийшли на пенсію, мали змогу продовжувати працювати над своїми інтелектуальними здібностями, адаптуватися до нового стилю життя, бути залученими до активного соціального життя громади.

Зауважимо, що у літніх людей все більше зростає інтерес до освітніх можливостей. Доведено, що освіта в поважному віці – ефективна адаптація особистості до вимог сучасності, спосіб подальшого розвитку та самореалізації особистості. Для когось це можливість здійснити давню мрію (опанувати якусь навичку), на реалізацію якої досі не було часу.

Крім цього, важливо зазначити, що освіта людей «третього віку» є показником освіченості, рівня культури, морального, наукового, технічного розвитку загалом. Освіту людей поважного віку розглядають як складову освіти впродовж життя, метою якої є забезпечення національного економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженням інноваційної проектно-діяльності в бібліотеках займалися такі науковці як: С.В. Диха, О.В. Лубенець, Н. Тарасенко, В.А. Шевчук.

Основні положення загальної теорії освіти дорослих, які відображають різноманіття форм, фундаментальне призначення освіти дорослих у суспільстві загалом і для кожного індивіда окремо висвітлені в працях О.В. Аніщенко, С.Р. Бабушко, П.Г. Буянова, В.П. Кіпень, Л. Лук'янової, О.В. Риковської, Н.І. Чаграк, О. Ткаченко.

Поняття проекту розглядали Л.Є. Довгань, О.В. Слободяник. Дослідження в інноваційній сфері проводили Р.А. Заблоцька, З.М. Остропольська, М.А. Полегенька, Н.В. Равлик, Ю.В. Терешко, А. Шапошник.

Сфера освітньої діяльності для людей «третього віку» на базі бібліотеки в Україні тільки розвивається, тому кількість наукових праць, присвячених проблемам розвитку цієї галузі, невпинно зростає. Важливо, що автори вважають проведення навчальних курсів для літніх людей необхідною умовою розвитку інтелектуальної культури суспільства.

Мета статті – теоретично обґрунтувати та розробити пропозиції для покращення реалізації інноваційного проекту «Англійська мова для людей віком 50+» інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку» Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Івана Франка.

Виклад основного матеріалу. У кожному дослідженні найважливішою складовою є наукові поняття та терміни, які складають поняттєво-термінологічний апарат. Він відображає специфіку досліджуваного об'єкта, принципи й методи наукового аналізу, свідчить про теоретико-методологічну досконалість науки. У науковій статті найважливішим поняттям є «інноваційний проект», яке включає в себе ще два – «проект» та «інновація».

Як і будь-який інший науковий термін визначення проекту не має єдиного трактування. Навіть один і той же науковець може подавати кілька варіантів тлумачення цього поняття. Наприклад, дослідник Л.Є. Довгань стверджує, що проектом називають діяльність, захід, що передбачає виконання комплексу певних дій для досягнення певних цілей (одержання певних результатів). У той же час він розглядає проект як систему організаційно-правових і розрахунково-фінансових документів, необхідних для виконання певних дій або таких, що описують ці дії. Об'єднавши два вищенаведені тлумачення, Л.Є. Довгань наводить таке визначення: «Проект – це сукупність цілеспрямованих, послідовно орієнтованих у часі, одноразових, комплексних і нерегулярно повторюваних дій (заходів або робіт), орієнтованих на досягнення кінцевого результату в умовах обмеженості ресурсів і заданості термінів їх початку і завершення» [4, с. 9].

О.В. Слободяник відзначає, що проект – певна акція або сукупність заходів, які об'єднані однією програмою. Водночас дослідниця погоджується із твердженням А.І. Лебедева, цитуючи його: «Проект – це сукупність певних дій, документів, попередніх текстів, задум для створення реального об'єкта, предмета, створення різного роду теоретичного продукту. Це завжди творча діяльність» [14, с. 9].

Згідно з українським законодавством інновації – «новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери» [11]. Розглянемо й інші визначення інновації, наведені в таблиці 1.

У соціокультурному контексті інновацію визначають як механізм формування нових моделей поведінки, що визначають передумови для соціокультурних змін. Відтак, інновації являють собою діяльність, яка адаптує суспільство до змін соціокультурної реальності [7, с. 213].

Можемо навести таке узагальнене визначення поняттю інновації – це впроваджена ідея, яка спрямована на оновлення технологічних

Таблиця 1

Визначення поняття «інновація» за різними дослідниками

Науковець	Визначення
Н.В. Равлик [13, с. 218]	результат нового способу мислення та втілення стратегії, що приводить до створення нового продукту, який отримує нову ринкову нішу
Ю.В. Терешко [14, с. 107]	кінцевий результат інноваційної діяльності, що отримав втілення у вигляді виведеного на ринок нового чи удосконаленого продукту, нового чи удосконаленого технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності, або нового підходу до соціальних послуг
З.М. Остропольська [7, с. 211]	оновлення ізсередини, тобто змінення усталених способів і форм діяльності, привнесення в неї чогось раніше не існуючого

процесів чи виведення на ринок нового продукту чи послуги.

Розглянувши поняття «проект» та «інновація», перейдемо до визначення «інноваційний проект». Дослідники Ю.В. Терешко та А.Д. Петрашевська у своєму навчальному посібнику «Економічне обґрунтування інноваційних рішень» стверджують, що інноваційний проект – комплекс взаємопов'язаних заходів, розроблених з метою створення, виробництва та просування на ринок нових високотехнологічних продуктів за умов встановлених ресурсних обмежень. Він ґрунтується на нововведеннях, які здатні радикально змінити старі підходи до вирішення актуальних для організації чи суспільства проблем [14, с. 60].

У Законі України «Про інноваційну діяльність» сказано, що інноваційний проект – це комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції [5].

На даному етапі розвитку суспільства бібліотеки особливо гостро відчувають потребу в інноваціях. Сьогодні, коли доступ до інформації можна отримати в будь-який час, не виходячи при цьому з дому, залучити читача до бібліотеки стає дедалі важче. Саме тому, в останні роки ми спостерігаємо значне зростання інтересу бібліотечних спеціалістів до питань інноваційної діяльності.

«Інновація в бібліотечній справі – це створення принципово нових зразків діяльності, що виходять за межі норм, нерегламентованих, виводять професійну діяльність на принципово новий якісний рівень» [6, с. 52]. Бібліотеки змушені як підвищувати якість традиційних послуг, так і впроваджувати нові, постійно освоювати незвичні форми діяльності. Без інновацій бібліотеки перестануть бути соціально значущими інститутами, не зможуть зміцнювати свої позиції в умовах ринку [6, с. 52].

Підсумовуючи, можна сказати, що із залученням творчості та неординарного підходу до вирішення проблем, бібліотеки зможуть відповідати вимогам часу, збільшити простір культури, освіти, інформації, створити сучасний імідж бібліотеки, сформувати свій бренд, а головне – більш повно задовільняти інформаційні потреби користувачів.

Дослідниця Р.А. Заблоцька стверджує, що на сьогодні, багато економічно розвинених країн бачать інновації у сфері послуг як потенційне джерело динамізму для економіки держави. Варто також зазначити, що однією важливою тенденцією є переважання у сфері послуг інновацій, не пов'язаних із технологіями. Останні більше розглядаються як інструменти, а найважливішими вважаються інновації організаційні й пошук принципово нових ніш на ринку [5].

С.В. Диха наголошує, що в основі взаємодії бібліотеки й користувача повинне бути врахування думки користувача щодо своєї діяльності. Саме користувач «диктує» умови, за яких він погодиться надати перевагу відвідуванню бібліотеки, а не пошуку необхідних відомостей у мережі Інтернет. Завданням бібліотеки є аналіз думок відвідувачів, а також реалізація їх ідей стосовно надання інформаційних послуг [3, с. 72–73]. Ми погоджуємося з таким твердженням, і вважаємо, що враховуючи думку користувачів, бібліотека

виявляє свою повагу до них. Відвідувач швидше за все повернеться у місце, де його погляди є важливими.

Одним із сучасних трендів у розвинених країнах є освіта впродовж життя, доцільність розвитку якої не викликає жодних сумнівів, тому що, як відомо знання мають тенденцію до старіння (згідно з дослідженнями американських науковців, у представників багатьох професій уже через 5 років знижується компетентність на 50%, через появу нової інформації). Мета освіти впродовж життя – це сприяння забезпеченню людей будь-якого віку рівним, відкритим доступом до якісного навчання [1, с. 158].

Бібліотека як установа, що має змогу безкоштовно організувати навчальні процеси повинна стати інформаційним пристановищем для людей, які прагнуть продовжувати свою активну діяльність навіть після офіційного виходу на пенсію. Враховуючи демографічну статистику й прогнози на майбутні роки, необхідно якнайшвидше прийняти необхідні заходи із залучення людей третього віку до освітньої діяльності та допомогти їм соціально адаптуватися, щоб згодом уникнути значних економічних проблем.

Бібліотека уже давно стала не просто місцем, де можна почитати книгу, чи підібрати необхідні джерела для наукових досліджень. В Україні ця тенденція лише поволі набирає обертів, проте деякі бібліотеки уже можуть похвалитися реалізацією чималої кількості інноваційних проектів.

Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка веде активну інноваційну діяльність у вигляді таких проектів. Велика кількість інноваційних проектів бібліотеки реалізуються саме на базі Відділу літератури іноземними мовами.

З 2004 року при Відділі літератури іноземними мовами діє інформаційно-ресурсний центр «Вікно в Америку», метою існування якого є налагодження стосунків між США та Україною. З 2012 року в Центрі «Вікно в Америку» можна безкоштовно отримати онлайн доступ до ресурсів англійських баз даних eLibraryUSA, VoA і Teacher Planet. Центр співпрацює з волонтерами Корпусу Миру в Україні, випускниками програми ім. Фулбрайта в Україні, а також з американськими громадянами, які проживають у нашому місті. Це дає можливість читачам особисто поспілкуватися з носіями мови й культури Сполучених Штатів, завести нові знайомства, розв'язати свої стереотипи, а також приємно провести час [6]. На додаток, у цьому відділі організують наукові та читацькі конференції, прем'єри книг, а також різноманітні курси для дорослих читачів. Серед останніх: курси комп'ютерної грамотності, курси графіки та дизайну, курси англійської мови [38]. Отже, бачимо, що в Івано-Франківській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. І. Франка ведуть плідну інноваційну діяльність. Це робить бібліотеку все популярнішою серед жителів міста. Тут можуть знайти щось для себе люди різних вікових категорій.

Минулого року в Івано-Франківській обласній універсальній науковій бібліотеці на прохання літніх відвідувачів та за ініціативи заступника директора з питань автоматизації, інформаційного забезпечення бібліотечних процесів і євро-

Таблиця 2

Загальна інформація про курси

№ групи	Початок курсу	Закінчення курсу	Кількість учасників на початку курсу	Кількість учасників вкінці курсу
1	01.05.2019	30.09.2019	5	5
2	11.12.2019	11.12.2019	8	10
3	11.12.2019	11.12.2019	7	6
4	11.12.2019	11.12.2019	6	4
Разом			26	25

інтеграції Л.І. Жирик та волонтера, розпочали проводити курси англійської мови для людей «третього віку». Даний проєкт мав перед собою такі завдання:

- 1) створити осередок для літніх людей, де вони могли б проводити свій вільний час;
- 2) довести суспільству, що старість це не страшно й, будучи на пенсії, можна продовжувати вести активне соціальне життя;
- 3) підвищити загальний рівень володіння англійською мовою у місті Івано-Франківськ;
- 4) збільшити популярність бібліотеки й повернути до себе увагу нових відвідувачів;
- 5) допомогти майбутнім педагогам попрактикуватися, а тим, хто задумується над даною професією, визначити, чи бажають вони продовжувати цим займатися.

Як видно з таблиці 2, на сьогодні уже випустилося 4 групи людей, які пройшли курс початкового рівня англійської мови. Перший пілотний курс розпочався 1 травня 2019 року і тривав 5 місяців. Заняття проводилися спочатку один раз на тиждень, а через місяць учні разом з викладачем вирішили зустрічатися двічі в тиждень. Загалом, протягом першого курсу, було проведено 30 годин занять.

Також, у таблиці 2 відображено, що за час навчання кількість учнів, які вступають і, які випускаються, відрізняється. Вона може зменшуватися, як у третій і четвертій групах, через сімейні обставини, стан здоров'я або неможливість встигати за іншими учнями. Ця кількість може зростати, як у другій групі, якщо з'являються учні, які бажають приєднатися до уже діючої групи й можуть самостійно наздогнати уже вивчене групою до того часу. Також, ця кількість може залишатися незмінною, як у першій групі, проте це не означає, що ті самі люди, які вступили на курс, завершили його. Протягом п'яти місяців, хтось припинив відвідувати заняття, а хтось приєднався, але, в результаті, кількість залишилася та сама.

На першому занятті ми провели опитування, чому люди вирішили відвідувати заняття з англійської мови. Причин було названо доволі багато. Перш за все, це небажання постійно залишатися «в чотирьох стінах». Нашим учням бракувало спілкування й знайомств. Вони хотіли продовжувати своє активне життя. Також вказали на те, що навчання допомагає мозку залишатися «в тонусі». Хтось забажав згадати молодість, а хтось здійснити давню мрію – опанувати іноземну мову.

Специфіка роботи з людьми третього віку полягає в тому, що їм зазвичай потрібно більше часу для засвоєння матеріалу, тому пояснювати потрібно повільно й максимально просто.

Для визначення доцільності проведення курсу необхідно періодично проводити оцінку знань. Тому, на початку кожного заняття учні разом з викладачем обговорювали вивчену минулого разу тему. Такі розмови створювали дружню робочу атмосферу, що дозволяла відвідувачам сміливо висловлювати свою думку, не боячись помилитися. Крім цього, знання перевірялися шляхом різноманітних ігор, що також не викликало стресового стану в учнів. Хоча, протягом занять ми й намагалися зайвий раз не хвилювати старших людей, декілька тестів таки довелося пройти. Так, ми мали змогу виявити, чи доступно подається матеріал, чи не надто складною є програма, чи учні залишаються вмотивованими й мають бажання вчитися.

По завершенні занять з першою групою, було проведено оцінку ефективності курсу. Учні пройшли тест, який включав питання з вивчених тем. Результат показав, що з двоє з п'яти отримали максимальний бал – 25, один – 23, двоє – 18.

Крім отримання нових знань, курс англійської мови для людей «третього віку» приніс і соціальний ефект. Виявилось, що ще задовго до початку занять вони приходили в бібліотеку поспілкуватися між собою, обговорити останні новини, ознайомитися з актуальними виставками бібліотеки та просто приємно провести час. Хтось з учнів зауважив, що тепер має значно більше тем для спілкування з онуками й може допомагати їм з домашнім завданням з англійської мови. Дехто почав ділитися своїми знаннями з чоловіком. Протягом 5-ти місяців курсу відвідувачі розповідали про своє нове хобі знайомим, які згодом прийшли до бібліотеки з проханням записатися на наступний набір.

Так, бібліотека почала співпрацювати з місцевим педагогічним університетом і набрала одночасно 3 групи учнів. Волонтерами стали студенти, що вивчають англійську філологію, тому, вони проходили виробничу практику в бібліотеці, навчаючи людей «третього віку» англійської мови. У зв'язку з цим, програму було «стиснуто» до одного місяця (три уроки в тиждень), тобто, до 12-ти годин.

Усі заняття проводяться безкоштовно, а викладачі працюють на волонтерських основах.

Основні проблеми, які потребують вирішення для вдосконалення освітньої діяльності людей «третього віку» Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка є такі:

- 1) відсутність розподілу учнів на групи за їх рівнем знань;
- 2) відсутність реклами.

Дехто з відвідувачів занять раніше уже вивчав англійську мову. Це могло бути у школі,

університеті, а хтось тривалий час працював за кордоном. І хоча з часом ці люди вже забули вивчене, але все-таки зараз їм навчання дається значно легше, ніж тим, хто до цього вивчав німецьку, чи не вивчав іноземну мову взагалі.

Важливо зазначити, що такі змішані групи створюють труднощі й для викладача, оскільки складно організувати заняття так, щоб воно було цікавим для всіх учнів.

Тому, оскільки, зараз у бібліотеки є можливість набирати кілька груп одразу, ми пропонуємо розподіляти людей між цими групами відповідно до їх попереднього досвіду. Якщо планується набір двох груп, то можна розподіляти учнів за фактом вивчення мови раніше, а якщо набирають людей на три групи, то пропонуємо поділити їх таким чином:

1) ті, що взагалі не вивчали англійську мову раніше;

2) ті, що вивчали англійську мову раніше, проте взагалі її забули;

3) ті, що вивчали англійську мову раніше, пам'ятають ази (алфавіт, звуки, цифри і т. д.).

Для цього потрібно проводити короткі (приблизно на 10 хвилин) інтерв'ю з потенційними відвідувачами курсів. Ми категорично проти вступних тестів, оскільки вони можуть відлякати літніх людей. Тому, приємна дружня бесіда може цілком справитись з поставленим завданням.

Ще однією проблемою, яка вимагає вирішення є фактична відсутність реклами. Три групи

другого туру курсів набралися виключно через поширення інформації «від людини до людини», тобто усно. Навіть на офіційній сторінці у соціальній мережі Facebook публікувалася інформація вже про власне процес навчання, але оголошення про набір учнів на заняття так і не було.

Випускникам курсів пропонуємо дарувати брендові футболки. Спереду футболки розміщена емблема ІФОНБ ім. І. Франка, а на спині – емблема інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку» і фраза «Future English Speaker», що в перекладі означає «Майбутній носій англійської мови».

Висновки і пропозиції. Отже, впровадження запропонованих рішень може покращити ефективність досягнення поставлених цілей. Деякі задуми можна реалізувати без додаткових витрат, наприклад, інтерв'ювання потенційних відвідувачів, а деякі з них, такі як маркетингові заходи, вимагають певного фінансування. Проте, поширення інформації про курси англійської мови для учнів віком 50+ допоможе залучити ще більше відвідувачів і стати важливою частиною їх життя.

Можна підсумувати, що Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека імені Івана Франка працює над тим, щоб іти в ногу з часом і надавати актуальні інноваційні послуги своїм читачам. Бібліотека вже стала невід'ємною складовою як наукової, так і розважальної діяльності багатьох містян та продовжує залучати до своєї діяльності все більше відвідувачів.

Список літератури:

1. Аніщенко О.В. Тренди освіти дорослих: реалії та перспективи. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2015. № 2. С. 155–160.
2. Буянов П.Г. Освіта дорослих у контексті соціально-економічних змін сьогодення. *Вісник Глухівського національного пед. ун-ту ім. Олександра Довженка*. 2015. № 27. С. 25–30.
3. Диха С.В. Інноваційні форми роботи з читачами в бібліотеках світу. *Бібліотека в освітньому просторі*. 2016. № 22. С. 70–85.
4. Довгань Л.Є., Мохонько Г.А., Малик І.П. Управління проектами : навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.
5. Заблоцька Р.А. Інноваційний розвиток сфери послуг. *Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки»*. 2014. № 4. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/2551/2260 (дата звернення: 20.01.2020).
6. Лубенець О.В. Традиційні послуги та впровадження інновацій в обслуговуванні користувачів. *Бібліотека: місце традицій, простір інновацій* : матеріали круглого столу Київського національного ун.-ту культури і мистецтв, 30 лист. 2018 р. Київ : КНУКіМ, 2018. С. 52–53.
7. Остропольська З.М. Інновація як складова соціокультурної діяльності. *Вісник Харківської державної академії культури. Серія «Соціальні комунікації»*. 2018. № 52. С. 209–220.
8. Про вищу освіту : Закон України від 01 лип. 2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 02.02.2020).
9. Проекти бібліотеки. Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Івана Франка. URL: <https://lib.if.ua/projects.html> (дата звернення: 25.01.2020).
10. Проект «Публічні бібліотеки – мости до електронного урядування» на Івано-Франківщині. Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Івана Франка. URL: <http://lib.if.ua/projects/1386848420.html> (дата звернення: 25.01.2020).
11. Про інноваційну діяльність : Закон України від 05 груд. 2012 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 08.01.2020).
12. Про освіту : Закон України від 05 вер. 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 02.02.2020).
13. Равлик Н.В. Поняття інновацій та їх роль у розвитку підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 215–219.
14. Слободяник О.В. Аналіз поняття «проект», «проектна технологія», «педагогічне проектування» у дослідженнях зарубіжних та вітчизняних науковців. *Наукові записки. Серія «Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти»*. 2015. № 7. С. 234–243.
15. Window on America Ivano-Frankivsk – Головна. Window on America Ivano-Frankivsk : вебсайт. URL: <https://www.facebook.com/woacenterivanofrankivsk/> (дата звернення: 29.01.2020).

References:

1. Anishchenko, O.V. (2015). Trendy osvity doroslykh: realii ta perspektyvy [Adult education trends: realities and prospects]. *Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu*, no. 2, pp. 155–160.
2. Buianov, P.H. (2015). Osvita doroslykh u konteksti sotsialno-ekonomichnykh zmin sohodennia [Adult education in the context of contemporary socio-economic changes context]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho ped. un-tu im. Oleksandra Dovzhenka*, no. 27, pp. 25–30.
3. Dykha, S.V. (2016). Innovatsiini formy roboty z chytachamy v bibliotekakh svitu [Innovative forms of interaction with readers in libraries of the world]. *Biblioteka v osvitnomu prostori*, no. 22, pp. 70–85.
4. Dovhan, L.Ye., Mokhonko, H.A., & Malyk, I.P. (2017). *Upravlinnia proektamy* [Project management]: navch. posib. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, 420 p.
5. Zablotska, R.A. (2014). Innovatsiinyi rozvytok sfery posluh [Innovative development of services]. *Mizhnarodni vidnosyny*. Seriya «Ekonomichni nauky», no. 4. Available at: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/2551/2260 (accessed: 20.01.2020).
6. Lubenets, O.V. (2018). Tradytsiini posluhy ta vprovadzhennia innovatsii v obsluhovuvanni korystuvachiv [Traditional services and innovation in customer service]. Proceedings of the *Biblioteka: mistse tradytsii, prostir innovatsii (Kyiv November, 30, 2018)*. Kyiv: KNUKiM, pp. 52–53.
7. Ostropolska, Z.M. (2018). Innovatsiia yak skladova sotsiokulturnoi diialnosti [Innovation as a component of socio-cultural activities]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury*. Seriya «Sotsialni komunikatsii», no. 52, pp. 209–220.
8. Pro vyshchu osvitu (2014). Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 no. 1556-VII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (accessed: 02.02.2020).
9. Proekty biblioteky. Ivano-Frankivska oblasna universalna naukova biblioteka im. Ivana Franka. Available at: <https://lib.if.ua/projects.html> (accessed: 25.01.2020).
10. Proekt «Publichni biblioteky – mosty do elektronnoho uriaduvannia» na Ivano-Frankivshchyni. Ivano-Frankivska oblasna universalna naukova biblioteka im. Ivana Franka. Available at: <http://lib.if.ua/projects/1386848420.html> (accessed: 25.01.2020).
11. Pro innovatsiinu diialnist (2012). Zakon Ukrainy vid 05.12.2012 no. 40-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (accessed: 08.01.2020).
12. Pro osvitu (2017). Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 no. 2145-VIII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (accessed: 02.02.2020).
13. Ravlyk, N.V. (2015). Poniattia innovatsii ta yikh rol u rozvytku pidpriemstva [The concept of innovation and its role in enterprise development]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 4, pp. 215–219.
14. Slobodianyuk, O.V. (2015). Analiz poniattia «proekt», «proektna tekhnolohiia», «pedahohichne proektuvannia» u doslidzhenniakh zarubizhnykh ta vitchyznianskykh naukovtsiv [Analysis of the concept of «project», «design technology», «pedagogical design» in the research of foreign and domestic scientists]. *Naukovi zapysky. Seriya «Problemy metodyky fizyko-matematychnoi i tekhnolohichnoi osvity»*, no. 7, pp. 234–243.
15. Window on America Ivano-Frankivsk – Holovna. Window on America Ivano-Frankivsk. Available at: <https://www.facebook.com/woacenterivanofrankivsk/> (accessed: 29.01.2020).